

Ed.

1308. Frumvarp til laga

[491. mál]

um framleiðslu, verðlagningu og sölu á búvörum.

(Eftir 3. umr. í Nd., 14. júní.)

Samhljóða þskj. 915 með þessum breytingum:

2. gr. hljóðar svo:

Merking orða í lögum þessum er sem hér segir:

Afurðastöð er hver sú atvinnustarfsemi lögaðila eða einstaklings sem tekur við búvörum úr höndum framleiðenda til vinnslu, flokkunar, pökkunar, geymslu, heildsölu og/eða dreifingar.

Búvörur teljast í lögum þessum afurðir búfjár, þ. m. t. afurðir nautgripa, sauðfjár, hrossa, svína, alifugla og loðdýra, afurðir nytjajurta og afurðir hlunninda. Lög þessi taka ekki til afurða alifiska.

Fóður merkir í lögum þessum vöru sem notuð er til fóðrunar búfjár við búvöruframleiðslu.

Framleiðandi er hver sá sem á eigin vegum hefur með búvöruframleiðslu að gera, hvort sem er einstaklingur, lögaðili, aðili að félagsbúi eða ríkisbú.

Lögbýli eða jörð er í lögum þessum skilgreint skv. 1. gr. ábúðarlaga nr. 64 31. maí 1976, með síðari breytingum.

Sláturleyfishafi er hver sá aðili sem hefur löggildingu eða undanþáguleyfi til slátrunar búfjár skv. lögum nr. 30 28. apríl 1966, um meðferð, skoðun og mat á sláturafurðum, með síðari breytingum.

Verðlagsár er tímabilið frá 1. september til 31. ágúst árið eftir.

Rísi ágreiningur um hvað falla skuli undir hugtök þessi sker landbúnaðarráðherra úr þeim ágreiningi.

4. gr. hljóðar svo:

Stéttarsamband bænda fer með fyrirvar framleiðenda búvara við framkvæmd laga þessara nema öðruvísi sé kveðið á um í lögum þessum.

Ráðherra getur, að fengnu samþykki Stéttarsambands bænda, viðurkennt einstök landssamtök framleiðenda búvara til að fara með fyrirvar vegna framleiðenda í viðkomandi grein við gerð samninga skv. a-lið 30. gr. og aðrar ákvarðanir skv. lögum þessum.

Stéttarsamband bænda eða landssamtök skv. 2. mgr. skulu velja sér samninganefnd, sem fer með umboð þeirra til samningsgerðar. Samtökin skulu tilkynna landbúnaðarráðherra um nöfn formanns og varaformanns samninganefndar eigi síðar en 1. júní vegna samninga fyrir næstkomandi verðlagsár.

Framleiðandi búvöru, sem lög þessi taka til, á rétt til að vera félagsmaður í Stéttarsambandi bænda eða viðurkenndum samtökum búvöruframleiðenda skv. 2. mgr. þessarar greinar eftir nánari reglum í samþykktum Stéttarsambands bænda.

Samningar, sem Stéttarsamband bænda eða viðurkennd samtök skv. 2. mgr. gera skv. a-lið 30. gr., skulu vera bindandi fyrir framleiðendur viðkomandi búvara, hvort sem þeir eru félagar í Stéttarsambandi bænda, samtökum skv. 2. mgr. eða standa utan þessara félagsamtaka.

19. gr. hljóðar svo:

Verðmiðlun á búvörum skal haga þannig að afurðastöðvum sé gert kleift að greiða framleiðendum sama verð fyrir sams konar búvörur. Í því skyni skal innheimt verðmiðlunargjald af þeim búvörum sem fimmannanefnd ákveður heildsöluverð á og skal gjald þetta teljast til heildsölu- og dreifingarkostnaðar. Landbúnaðarráðherra ákveður upphæð gjaldsins hverju sinni, en gjaldið má þó aldrei vera hærra en 5½% af heildsöluverði viðkomandi búvöru. Fimmannanefnd skal um leið og heildsöluverð er ákveðið, að höfðu samráði við Framleiðsluráð, gera tillögu til ráðherra um innheimtu verðmiðlunargjalda, sbr. 14. gr., og skiptingu tekna af þeim milli framleiðsluvara og afurðastöðva. Skyld er að leggja samkomulag eða ákvörðun skv. 48. og 51. gr. til grundvallar ákvörðun verðmiðlunargjalda skv. þessari grein.

Tekjum af verðmiðlunargjaldi skal m. a. varið þannig:

- a. til verðmiðlunar á milli afurðastöðva til þess að jafna flutningskostnað frá framleiðendum að afurðastöð í þeim tilgangi að auðvelda hagkvæman rekstur stöðvanna,
- b. til þess að koma á hentugri verkaskiptingu á milli afurðastöðva,
- c. til að jafna aðstöðu afurðastöðvanna til að koma framleiðsluvörum sínum á markað,
- d. til þess að greiða nauðsynlega flutninga á milli svæða þar sem vöntun kann að vera á einstökum afurðum, sbr. 49. gr.

22. gr. hljóðar svo:

Prátt fyrir ákvæði 29. gr. getur landbúnaðarráðherra ákveðið, að fenginni tillögu Framleiðsluráðs landbúnaðarins og samtaka afurðastöðva í mjólkuriðnaði, að útborgunarverð til framleiðenda skuli vera mismunandi hátt eftir árstímum. Sé útborgunarverðið ákveðið lægra en grundvallarverð skv. 8. gr. skal mismunurinn innheimtur sem verðmiðlunargjald. Skal tekjum af gjaldinu varið til að greiða framleiðendum álag á grundvallarverð á öðrum árstíma. Gjald þetta skal ekki hafa áhrif á útsöluverð mjólkurvara til neytenda. Gjaldið má vera allt að 15% af grundvallarverði viðkomandi búvöru á hverjum tíma.

24. gr. hljóðar svo:

Framleiðsluráð landbúnaðarins annast framkvæmd verðmiðlunar, þar með talið innheimtu, vörslu og reikningshald vegna verðmiðlunar og framleiðslugjalda skv. kafla þessum. Reikningum hvers verðmiðlunargjalds skal haldið sérgreindum. Kostnaður af starfi Framleiðsluráðs landbúnaðarins að þessum verkefnum skal greiddur af innheimtum verðmiðlunar- og framleiðslugjöldum, skv. kafla þessum, eftir reikningi sem ráðherra staðfestir.

Gögn um innheimtu og álagningu, svo og reikningar þeirra gjalda sem innheimt eru skv. kafla þessum, skulu endurskoðuð af tveim löggiltum endurskoðendum og skal annar tilnefndur af landbúnaðarráðherra en hinn af Framleiðsluráði landbúnaðarins. Ársreikningar vegna þessara gjalda skulu birtir í Stjórnartíðindum.

Afurðastöðvar og heildsöluaðilar, sem versla með gjaldskyldar búvörur, skulu standa Framleiðsluráði skil á verðmiðlunar- og framleiðslugjöldum svo og þeim gjöldum, sem á eru lögð skv. 25. gr. Selji framleiðandi búvörur sínar beint til neytanda, ber honum að standa skil á gjöldum þessum til Framleiðsluráðs.

29. gr. hljóðar svo:

Nú er ákveðið það magn búvöru sem hverjum framleiðanda er tryggt fullt verð fyrir skv. heimild í 30. gr. og verð hennar til framleiðenda er ákveðið skv. 8. gr. og er þá afurðastöð skylt að greiða framleiðanda fullt verð skv. gildandi verðlagsgrundvelli á innleggsdegi, sbr. þó 22. gr., fyrir búvörur, aðrar en þær sauðfjárafurðir sem lagðar eru inn í haustsláturtíð, 1. sept. til 30. nóv. Ber að inna greiðslu af hendi eigi síðar en 10. dag næsta mánaðar eftir innleggsmanuð. Fyrir sauðfjárafurðir lagðar inn í haustsláturtíð ber að greiða með eftirgreindum hætti:

1. Frumgreiðsla í síðasta lagi 15. október til þeirra sem slátra fyrir þann dag. Þeir, sem slátra síðar, hljóti greiðsluna í síðasta lagi tíu dögum eftir innleggsdag. Framleiðsluráð setur nánari reglur um greiðslurnar.
2. Fullnaðargreiðsla haustgrundvallarverðs (verð ákveðið 1. september) eigi síðar en 15. desember.
3. Viðbótargreiðslur vegna hækkana, sem verða kunna við ársfjórðungslegar breytingar verðlagsgrundvallar í hlutfalli við óseldar birgðir í landinu 1. desember, 1. mars og 1. júní, er inntar séu af hendi eigi síðar en 15. mars, 15. júní og 15. september. Ráðherra setur í reglugerð, að fengnum tillögum Framleiðsluráðs og sláturleyfishafa, nánari reglu um framkvæmd viðbótargreiðslna og jöfnun á milli afurðastöðva vegna mismunandi söluhlutfalls við hvert ársfjórðungsuppgjör.

Heimilt er einstökum framleiðendum að semja um annan hátt á greiðslum en að ofan greinir.

Greiðslur skv. þessari grein skulu miðaðar við framleiðsluheimild hvers framleiðanda skv. 30. gr.

30. gr. hljóðar svo:

Til þess að hafa stjórn á framleiðslu búvara þannig að hún verði í samræmi við tilgang laga þessara er landbúnaðarráðherra:

- a) rétt að leita eftir samningum fyrir hönd ríkisstjórnarinnar við Stéttarsamband bænda um magn mjólkur- og sauðfjárafurða, sem framleiðendum verður ábyrgst fullt verð fyrir á samningstímanum skv. 8. gr. Samningarnir skulu gerðir fyrir 1. ágúst ár hvert og gilda næsta verðlagsár. Heimilt er að semja til lengri tíma í einu og að binda samninga við einstakar búvörur.

Ríkissjóður leggur fram fjármagn til að greiða framleiðendum mismun á fullu verði skv. ofangreindum samningum og þess verðs sem fæst fyrir búvörunar við sölu á innlendum og erlendum mörkuðum í samræmi við ákvæði 36. gr. á meðan ákvæði þeirrar greinar halda gildi sínu, en síðan í samræmi við samninga hverju sinni;

- b) heimilt að ákveða að framleiðendur búvara skuli fá fullt grundvallarverð skv. 8. gr. fyrir ákveðinn hluta framleiðslunnar, en skert verð fyrir það sem umfram er, og er heimilt að innheimta sérstakt framleiðslugjald, sbr. 20. gr., til verðjöfnunar í þessu skyni. Á sama tíma má ákveða hvernig verðábyrgð ríkissjóðs skv. 36. gr. skuli skipt milli framleiðenda;
- c) heimilt að ákveða skiptingu framleiðslu einstakra búvara, þ. m. t. þeirra sem um er samið skv. a-lið eða ákveðin skv. b-lið, eftir héruðum. Skal sú skipting miðuð við félagssvæði búnaðarsambandanna, en ráðherra er þó heimilt að ákveða aðra svæðaskiptingu, að fengnu samþykki Framleiðsluráðs landbúnaðarins og viðkomandi búnaðarsambanda.

Heimilt er að skipta framleiðslu innan hvers svæðis eftir reglum, sem settar eru samkvæmt b-lið, eða fela stjórn viðkomandi búnaðarsambands eða samtaka framleiðenda, sem viðurkennd eru skv. 2. mgr. 4. gr., að skipta framleiðslunni milli einstakra framleiðenda skv. reglugerð er ráðherra setur;

- d) heimilt að innheimta eftirtalin fódurgjöld af innfluttu fódri og hráefnum í það:
  1. Grunngjald, sem má nema allt að 50% af tollverði hinnar innfluttu vöru.
  2. Sérstakt fódurgjald, sem má nema allt að 150% af tollverði hinnar innfluttu vöru.

Fódurgjöld skv. þessari grein mega vera tiltekin fjárhæð á hverja þyngdareiningu fódurs eða tiltekið hlutfall af tollverði þess. Heimilt er að ákveða fódurgjöldin mishá eftir fódurtegundum.

Ráðherra setur í reglugerð nánari ákvæði um gjaldskyldu og er þar heimilt að undanskilja einstakar tegundir fódurs gjaldskyldu, þ. m. t. fóður sem nýtt er til fóðrunar gæludýra og loðdýra. Heimilt er að endurgreiða framleiðendum búvara hið sérstaka fódurgjald eða hluta þess og skal miða endurgreiðslur við framleiðslumagn sem ákveðið er eftir þörf markaðarins fyrir viðkomandi búvöru eða ákveðið skv. b- og c-lið þessarar greinar. Heimilt er að fela Framleiðsluráði landbúnaðarins að annast endurgreiðslur skv. þessari grein í samræmi við ákvæði reglugerðar þar um og skal Ríkisendurskoðun þá endurskoða reikninga yfir endurgreiðsluféð. Kostnaður við framkvæmd endurgreiðslna skal greiddur af tekjum af hinu sérstaka fódurgjaldi.

Hið sérstaka fódurgjald, sem kemur til endurgreiðslu skv. þessari grein, skal ekki leiða til hækkunar á búvöruverði.

Ráðherra getur í reglugerð ákveðið að innflytjendur fódurs skuli fá tiltekinn gjaldfrest á þeim hluta hins sérstaka fódurgjalds sem kann að koma til endurgreiðslu, enda sé sett fullnægjandi trygging fyrir gjaldinu.

Heimilt er að beita ofangreindum heimildum samtímis.

35. gr. hljóðar svo:

Ákvarðanir um beitingu heimilda, sem felast í ákvæðum þessa kafla, skulu teknar með reglugerð. Skal réttur framleiðenda þar ákveðinn með tilliti til framleiðslu þeirra á búvöru á tilteknu tímabili. Þá er heimilt í reglugerð að ákveða að réttur framleiðenda skuli vera mismunandi eftir bústærðum, búrekstraraðstöðu, fjármagnskostnaði vegna framkvæmda á ábýlisjörð, búskapartíma vegna frumbýlinga og ættliðaskipta á jörðum og þegar framleiðsla er dregin saman eða búskap hætt. Enn fremur má þar ákveða að réttur framleiðenda skuli skerðast vegna aðstoðar sem Framleiðnisjóður landbúnaðarins veitir til nýrra búgreina eða búháttabreytinga.

Áður en reglugerðir um beitingu ákvæða þessa kafla eru gefnar út, skal leitað tillagna Framleiðsluráðs landbúnaðarins, Stéttarsambands bænda og samtaka framleiðenda í viðkomandi búgrein.

36. gr. hljóðar svo:

Á árunum 1986—1990 skal dregið úr greiðslum til að bæta þann halla, sem bændur verða fyrir af útflutningi búvara, með hliðsjón af samningum bænda og ríkisstjórnarinnar um framleiðslumagn mjólkur- og sauðfjárafurða.

Greiðsla útflutningsbóta skal að hámarki nema eftirfarandi hlutföllum af heildarverðmæti búvöruframleiðslunnar:

1986 . . . 7%

1987 . . . 6%

1988 . . . 5%

1989 . . . 5%

1990 . . . 4% og gildir það uns endurskoðun samkv. 38. gr. hefur farið fram.

Þó skal jafnan tryggt að staðið verði af hálfu ríkissjóðs við samning skv. a-lið 30. gr.

Nú nást ekki samningar samkv. a-lið 30. gr. og skulu útflutningsbætur þá greiddar framleiðendum búvara í samræmi við ákvæði 2. mgr. þessarar greinar.

Heildarverðmæti búvöruframleiðslunnar skal miðað við afurðir nautgripa, sauðfjár, hrossa, svína og alifugla, svo og garðávexti, gróðurhúsaframleiðslu og afurðir hlunninda á því verði sem framleiðendur fá greitt fyrir þessar búvörur. Hinar árlegu greiðslur skulu miðaðar við heildarverðmæti búvöruframleiðslu þess verðlagsárs er lýkur á hverju hinna tilgreindu ára.

Hagstofa Íslands reiknar út heildarverðmæti búvöruframleiðslunnar skv. ofanskráðu.

40. gr. hljóðar svo:

Byggingu og staðsetningu afurðastöðva skal haga á þann hátt sem hagkvæmastur er fyrir heildarskipulag viðkomandi búgreinar.

Áður en opinber lánastofnun tekur ákvörðun um veitingu lána til að reisa eða endurbyggja afurðastöð fyrir búvörur skal stofnunin leita umsagnar Framleiðsluráðs landbúnaðarins um hina fyrirhuguðu framkvæmd.

Við löggildingu sláturhúsa samkv. lögum nr. 30 28. apríl 1966, um meðferð, skoðun og mat á sláturafurðum, með síðari breytingum, skal gætt ákvæða 1. mgr. þessarar greinar.

42. gr. hljóðar svo:

Landbúnaðarráðherra veitir leyfi til að flytja til landsins kartöflur, nýtt grænmeti, sveppi og blóm. Ráðherra getur, að fengnum meðmælum þeirrar nefndar sem starfar skv. 3. mgr., ákveðið að innflutningur tiltekinna vara, sem greinin tekur til, skuli tímabundið vera undanþeginn leyfisveitingu. Innflutningur þeirra vara, sem greinin tekur til, skal því aðeins leyfður að innlend framleiðsla fullnægi ekki eftirspurn.

Ákvæði þessarar greinar tekur þó ekki til skipa og flugvéla sem koma í landhelgi og hafa innanborðs þær vörur sem um getur í 1. mgr. ef birgðirnar eru, að álit hlutadeigandi tollyfirvalda, eigi meiri en svo að hæfilegur forði sé handa áhöfn og farþegum.

Áður en leyfi til innflutnings skv. 1. mgr. eru veitt skal ráðherra leita álits nefndar, sem skipuð er tveimur fulltrúum framleiðenda tilnefndum af samtökum þeirra, og tveimur fulltrúum innflytjenda þessara vörutegunda, sem viðskiptaráðherra tilnefnir, og oddamanni tilnefndum af landbúnaðarráðherra. Skal nefndin láta ráðherra í té rökstutt álit um hvort innflutnings sé þörf og hve mikils.

Ákvæði 41. gr. taka ekki til innflutnings á þeim vörum sem grein þessi tekur til.

52. gr. hljóðar svo:

Framleiðsluráð landbúnaðarins hættir rekstri Grænmetisverslunar landbúnaðarins frá og með 1. júní 1986.

Landbúnaðarráðherra er þó heimilt að ákveða að breyting skv. 1. mgr. verði fyrr, enda hafi þá náðst samkomulag við aðila skv. 3. mgr. um yfirtöku á rekstri fyrirtækisins, sölu og leigu á eignum þess og að hið nýja fyrirtæki gefi fastráðnu starfsfólki Grænmetisverslunar landbúnaðarins kost á sambærilegum störfum. Skulu ákvæði 14. gr. laga nr. 38 14. apríl 1954 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins þá ekki ná til þeirra starfsmanna Grænmetisverslunar landbúnaðarins, sem njóta lögkjara skv. þeim lögum.

Heimilt er landbúnaðarráðherra að selja samtökum framleiðenda kartaflna og grænmetis eða hlutafélagi í eigu þessara aðila eignir Grænmetisverslunar landbúnaðarins, aðrar en fasteignir. Þá er ráðherra heimilt að leigja sömu aðilum núverandi fasteignir Grænmetisverslunar landbúnaðarins til reksturs dreifingar- og sölufyrirtækis með kartöflur og grænmeti.

Tekjur, sem fást við sölu og leigu á eignum skv. 3. mgr., ásamt sjóðum Grænmetisverslunar landbúnaðarins við starfslok, skulu lagðar í sérstakan sjóð sem hefur það verkefni að styrkja stofnræktun garðávaxta, rannsóknir og tilraunir með ræktun og meðferð garðávaxta og vöruþróun á þessu sviði. Sjóðurinn skal vera í vörslu Framleiðnisjóðs landbúnaðarins og annast stjórn hans úthlutun úr sjóðnum samkvæmt ákvæðum reglugerðar er landbúnaðarráðherra setur.

60. gr. hljóðar svo:

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1985. Jafnframt falla þá úr gildi lög nr. 95 11. desember 1981, um Framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu, verðmiðlun og sölu á landbúnaðarvörum o. fl., svo og önnur lagaákvæði, sem brjóta í bága við lög þessi.

Ákvæði til bráðabirgða hljóða svo:

A.

Frá gildistöku þessara laga og þar til starfsemi Grænmetisverslunar landbúnaðarins verður hætt skv. 52. gr. skal fyrirtækið annast verslun með kartöflur og annað grænmeti. Framleiðsluráð landbúnaðarins fer með yfirstjórn og rekstur fyrirtækisins og annast uppgjör á rekstri þess í samræmi við nánari fyrirmæli sem landbúnaðarráðherra setur þar um.

B.

Við gildistöku þessara laga skulu reikningar vegna innheimtu á kjaranfóðurgjaldi skv. b-lið 2. gr. a laga nr. 95/1981, sbr. lög nr. 45/1981, gerðir upp. Skal því fé, sem þá kann að vera í sjóði eða óinnheimt, ráðstafað í samræmi við ákvæði laga nr. 95/1981.

C.

Prátt fyrir ákvæði 60. gr. skulu ákvarðanir sexmannanefndar um verð á landbúnaðarvörum og aðrar verðlagsákvarðanir, sem teknar hafa verið skv. lögum nr. 95/1981, gilda þar til hlutaðeigandi aðilar taka nýjar ákvarðanir þar um skv. lögum þessum. Sama gildir um innheimtu verðmiðlunargjalda skv. 40. gr. laga nr. 95/1981.

Tekjum af verðmiðlunargjöldum, sem innheimt eru eftir 1. júlí 1985 og þar til landbúnaðarráðherra hefur ákveðið verðmiðlunargjald skv. V. kafla þessara laga, skal ráðstafað í samræmi við ákvæði 40. gr. laga nr. 95/1981.

D.

Útflutningsbætur skv. 12. gr. laga nr. 95/1981 fyrir verðlagsárið 1984—1985 skulu miðast við heildarverðmæti landbúnaðarframleiðslunnar á tímabilinu 1. september 1984 til 31. ágúst 1985.

E.

Reglugerðir, auglýsingar og önnur fyrirmæli sett skv. ákvæðum 2. gr. a laga nr. 95/1981, sbr. l. nr. 45/1981 um búmark, skulu halda gildi sínu þar til þau hafa sérstaklega verið felld úr gildi eða reglugerð sett um beitingu ákvæða b- og/eða c-liðar 30. gr., sbr. 35. gr. þessara laga.

F.

Verðlagsnefnd búvara skal í samræmi við ákvæði IV. kafla laga þessara semja um verðlagsgrundvöll er taki gildi 1. september 1985, þó að núgildandi verðlagsgrundvelli hafi eigi verið sagt upp í samræmi við 7. gr. laga nr. 95/1981.

G.

Á árinu 1985 breytast dagsetningar í eftirtöldum greinum sem hér segir:

- a. Í 4. gr. breytist „1. júní“ í: 15. júlí.
- b. Í 7. gr. breytist „15. júní“ í: 15. júlí, og „1. júlí“ í: 1. ágúst.
- c. Í 11. gr. breytist „15. júlí“ í: 15. ágúst, og „15. júní“ í: 15. júlí.
- d. Í 13. gr. breytist „15. júní“ í: 15. júlí, og „1. júlí“ í: 1. ágúst.
- e. Í a-lið 30. gr. breytist „1. ágúst“ í: 1. september.

H.

Þrátt fyrir ákvæði 5. gr. skal Framleiðsluráð landbúnaðarins, það sem nú situr skv. lögum nr. 95/1981, fara með verkefni Framleiðsluráðs landbúnaðarins skv. lögum þessum þar til fulltrúafundur Stéttarsambands bænda hefur kosið fulltrúa sína í ráðið skv. 5. gr., þó eigi lengur en til 15. september 1985.